

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Державний природознавчий музей
Львівське відділення Українського
Ентомологічного товариства

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ ЕНТОМОФАУНИ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Тези доповідей науково-практичної конференції
XVII Львівська ентомологічна школа

ДЕРЖАВНИЙ ПРИРОДОЗНАВЧИЙ
МУЗЕЙ

Львів – 2023

Науково-практична конференція XVII Львівська ентомологічна школа проводиться відповідно до плану роботи Державного природознавчого музею НАН України

Редакційна колегія:

Т. П. Яницький, кандидат біологічних наук, директор ДПМ НАНУ — голова ред. кол.

В. Б. Різун, кандидат біологічних наук, с.н.с. — заст. голови ред. кол.

Г. В. Середюк, кандидат біологічних наук — відповідальний редактор

Г. Г. Гуштан, кандидат біологічних наук

К. В. Гуштан, кандидат біологічних наук

Актуальні проблеми вивчення ентомофауни західного регіону України: збірник тез науково-практичної конференції (Броди, 16-18 червня 2023 р.). — Львів: Державний природознавчий музей НАН України, 2023. — 60 с. [Електронне видання]

Збірник містить тези виступів учасників науково-практичної конференції XVII Львівська ентомологічна школа «Актуальні проблеми вивчення ентомофауни західного регіону України», що відбулася в Національному природному парку «Північне Поділля» 16-18 червня 2023 р.

Тези присвячено актуальним питанням вивчення стану різноманіття ентомофауни та багаторічним змінам його складу, раритетній складовій регіональної ентомобіоти, адвентивним видам та особливостям їхнього входження у склад регіональної біоти, проблемам охорони рідкісних і зникаючих видів тощо.

УДК 595.7

Матеріали подано в авторській редакції, за достовірність фактів, цитат, посилань на джерела та вживання назв документів, власних імен тощо відповідають автори публікацій .

ЗМІСТ

Паньковська Г. П. Біотична та соціологічна цінність національного природного парку «Північне Поділля»	5
Голіней Г. М., Прокоп'як М. З. Вусач-шкіряник лісовий європейський (<i>Prionus coriarius</i> Linnaeus, 1758) в ентомологічних колекціях зібраних у 2021-2022 роках	8
Григорєва А. В. Прогноз біологічного розвитку західного кукурудзяного жука (<i>Diabrotica virgifera virgifera</i> LeConte) у Городоцькому районі Львівської області	10
Гринюк П. М. Реєстрації регіонально рідкісних і зникаючих видів комах на території національного природного парку «Північне Поділля»	12
Гуштан К. В. Колекція бабок (Insecta: Odonata) Бенедикта Дибовського в основному фонді Державного природознавчого музею НАН України	14
Дєдусь В. І. Угруповання міцетофільних твердокрилих різновікових букових лісів південно-західного макросхилу Українських Карпат	16
Довганюк І.Я. Стан вивчення твердокрилих на території національного природного парку «Кременецькі гори»	18
Заморока А. М. Інвазійні види скрипу нових європейського континенту – український вимір	19
Коваль Н. П. Трофічна структура угруповань твердокрилих (Insecta: Coleoptera) верхньої межі лісу північно-західної частини Полонинського хребта Українських Карпат	23
Коваль Н. П. Угруповання твердокрилих (Insecta: Coleoptera) північно-західної частини Полонинського хребта Українських Карпат	25
Коновалова І. Б. Адаптаційні стратегії популяцій джмелів (Hymenoptera: Apidae: Bombus) в урбоекосистемах заходу України	27
Костецький О. В., Седик В. М. Видовий склад ентомофауни соняшника в умовах Правобережного лісостепу України	30
Костецький В. В., Чухрай А. В. Видовий склад ентомофауни сої в умовах Правобережного лісостепу України	31
Кравець Н. Я. Види комах-запилювачів внесених до Червоної Книги України в Тернопільській області	32
Лелека Д. Ю., Гуштан Г. Г. Роль панцирних кліщів (Acari: Oribatida) у колообігу вуглецю природних екосистем	33

Ліщук А. В. Моніторинг мух-повисюх (Diptera, Syrphidae) національного природного парку «Подільські Товтри»	35
Мицак О. Я., Капрусь І. Я. Формування структури населення колембол болотних екосистем Яворівського національного природного парку	37
Мостов'як С. М., Крикунов І. В., Гур'євська О. В. Ентомофауна промислових насаджень яблуні в умовах Вінницької області	39
Назаренко В. Ю., Сухомлін К. Б., Зінченко О. П., Труш Т. В. Нові знахідки <i>Hylobius (Callirus) pinastri</i> (Gyllenhal, 1813) (Coleoptera, Curculionidae) у Ківерцівському національному природному парку «Цуманська пуща»	41
Панасюк В. В., Чухрай Р. В., Панасюк В. В. Видовий склад ентомофауни озимих зернових культур в умовах Лісостепу України	42
Питель-Гута С. Р., Затушевський А. Т. Розширення ареалу інвазивних видів ос роду <i>Sceliphron</i> Klug, 1801 на території України	43
Попроцька В. М. Ентомофауна насаджень суниці в умовах Вінницької області	46
Різун В.Б. До вивчення ентомофауни гори Макітра національного природного парку «Північне Поділля»	47
Савчак О. Р., Капрусь І. Я. Особливості населення колембол смерекової бучини Сколівських Бескидів	52
Середюк Г. В. Щодо історії формування колекції сітчастокрилих (Insecta, Neuroptera) основного фонду Державного природознавчого музею НАН України	54
Труш Т. В., Сухомлін К. Б., Зінченко М. О. Особливості розподілу ґрунтових безхребетних вільхових та дубових лісів Ківерцівського національного природного парку «Цуманська пуща»	56
Яницький Т. П. Колекція жуків-златок (Coleoptera: Vuprestidae) Державного природознавчого музею НАН України: матеріали, зібрані у період 1900-1939 років	58

ВИДОВИЙ СКЛАД ЕНТОМОФАУНИ ОЗИМИХ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

ПАНАСЮК В. В., ЧУХРАЙ Р. В., ПАНАСЮК В. В.

Уманський національний університет садівництва, e-mail: s.mostoviak@gmail.com

Зернові культури що вирощуються в Україні, поза сумнівом, культури стратегічного світового значення. Це було відомо спеціалістам, а тепер – відомо всьому світові. Обмеження реалізації потенціалу зернових злакових культур відбувається через багато чинників. Це відомі зміни клімату, зафіксовані і відчутні за останні 100 років. Вони потягнули за собою зміни у видовому складі штучних і природних біоценозів, зміни трофічних зв'язків між компонентами і втрати чи набуття нових статусів біологічними агентами. Як реакція, аграрне виробництво в нових умовах, потребує оновлення сортового складу рослин, що більш пристосовані до нових умов. Ці рослини стають новими продуцентами і новими субстратами для живлення фітофагів. Як наслідок відбуваються глибокі зміни у структурі біоценозу. Змінюються трофічні зв'язки фітофагів і паразитів, а отже є необхідність виявлення і дослідження цих процесів. З точки зору ентомології є доцільним виявлення видів, що мешкають в таких угрупованнях, відстежувати зміни що відбуваються.

Наші обліки і спостереження виявили певні відмінності у біології розвитку ентомокомплексу ячменю та виявили наступний видовий склад фітофагів, що був наявний на ячменю ярого та озимому за 2016-2017 рр. вегетаційний період. Серед представників твердокрилих (Coleoptera) були виявлені: мідляк піщаний (*Opatrum sabulosum* L.), смугаста хлібна блішка (*Phyllotreta vittula* (Redtenbacher, 1849)), жужелиця хлібна мала (*Zabrus tenebrioides* Goeze.), п'явиця синя (*Oulema lichenis* (Weise, 1881)), сірий південний довгоносик (*Tanymecus dilaticollis* Gyll.).

Серед напівтвердокрилих (Hemiptera) були наявні: трав'яний клоп (*Lygus rugulipennis* Poppius), клоп шкідлива черепашка (*Eurygaster integriceps* Put.), елія гостроголова (*Aelia acuminata* (L.)).

Серед рівнокрилих (Homoptera) – звичайна злакова попелиця (*Schizaphis graminum* Rond.), ячмінна попелиця (*Brachycolus noxius* Mord.), пильщик чорний (*Cephus pygmaeus* L.).

Двокрилі (Diptera) – озима муха (*Phorbia secures* Tiens.).

Трипси (Thysanoptera) – трипс пшеничний (*Haplothrips tritici* Kurd.).

Видовий склад ентомофауни пшениці озимої був представлений такими фітофагами: злакова попелиця (*Schizaphis graminum* Rond.) та велика злакова попелиця (*Sitobion avenae* F.), ячмінна попелиця (*Diuraphis noxia* (Kurd.)). У зборах проведених спочатку візуально, а потім з допомогою ентомологічного сачка, планшету та ексаустера, виявили клопа-черепашку (*Eurygaster integriceps* Put.), пшеничного трипса (*Haplothrips tritici* Kurd.), за допомогою біологічного мікроскопа визначали наявність пшеничного чотириноного (еріеофіїдного) кліща (*Aceria tritici* Schev.). У зборах, що були проведені восени 2016 року і у вегетаційний період 2017 року виявлені: гессенська муха (*Mayetiola destructor* Say.), трав'яний клоп (*Lygus rugulipennis* Popr.), велика хлібна блоха (*Chaetocnema aridula* Gyll.) та стеблова хлібна блоха (*Chaetocnema hortensis* Geoffr), цикадка шестикрапкова (*Macrosteltes sexnotatus* Fall.), а також смугаста цикадка (*Psammotettix striatus* L.), жук кузька (*Anisoplia austriaca* (Hebst.)), звичайна стеблова блішка (*Chaetocnema hortensis* L.). Шкідливість названих фітофагів будемо вивчати в наступних дослідженнях.

Вивчення видового складу фітофагів ячменю та пшениці, уточнення біологічних особливостей їх розвитку в зв'язку зі зміною гідротермічних показників у Правобережному Лісостепу України дозволить вчасно та ефективно застосувати засоби захисту та попереджувати втрати врожаю.

Подальші дослідження будуть включати системи захисту культур відповідно до видового складу фітофагів наявного в посівах.